ROK V

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 5

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 MARCA 1930 R.

GOSPODARCZA OFENSYWA ROSYJSKA

Pogłębiający się coraz silniej ogólny kryzys gospodarczy w Polsce wymaga troskliwego badania wszystkich czynników, wpływających na kształtowanie się przebiegu przeżywanego przesilenia. Z wielką uwagą śledzimy też import towarów zagranicznych, studjując szczegółowo jego przyczyny oraz wzrost lub spadek natężenia przywozu. Od kilku miesięcy specjalnie dotkliwie daje się odczuwać import rosyjski, obejmujący w zakresie artykułów interesujących przemysł chemiczny takie towary, jak klej stolarski, kalosze, linoleum i t. d. Import ten nosi wszelkie cechy złośliwego dumpingu, nietylko bowiem ceny, po jakich oferowane są towary rosyjskie, urągają wszelkim podstawom kalkulacji i są znacznie niższe od kosztów własnych produkcji, lecz również warunki płatności odbiegają znacznie od przyjętych w Polsce, stwarzając niebezpieczną konkurencję towarom krajowym.

Jednem z głównych zadań polityki gospodarczej każdego kraju jest stworzenie podstaw niezależności ekonomicznej i najkorzystniejszych warunków produkcji. Stosunki nasze z Rosją zdają się być jaskrawem zaprzeczeniem podobnego postulatu. Jest faktem niewątpliwym, że Rosja wpuszcza do siebie jedynie takie artykuły, których sama wyprodukować nie może, stosując jaknajostrzejsze restrykcje przywozowe w stosunku do zbędnego importu. Równocześnie jednak zalewa inne kraje, zwłaszcza Polskę, swojemi najczęściej bardzo lichemi produktami, uprawiając dumping w formie zdecydowanie bezwzględnej, a więc nie licząc się ani z kosztami własnemi, ani z transportem, ani ze zwyczajami handlu międzynarodowego, ani z żadnemi względami, jakiemi kierują się przemysł i handel państw cywilizowanych.

Wynik walki w tych warunkach jest łatwy do przewidzenia. Skończyć się ona może zupełnem zgnębieniem przeciwnika i powstaniem na gruzach jego pracy ośrodków obcych i wrogich.

Warunkiem pomyślnego rozwoju gospodarstwa narodowego jest zasada, aby przywożono istotnie niezbędne artykuły, wywożono zaś te, których podstawą produkcji jest obfitość rodzimego surowca, dająca możność wywozu nadmiaru produktu bez uciekania się do eksportu materjałów wyjściowych. Polska posiada dostateczne dla pokrycia własnych potrzeb ilości kleju kostnego wysokiego gatunku, produkcja kaloszy i obuwia gumowego przekracza nawet zapotrzebowanie wewnętrzne, zaś fabrykacja linoleum (imitacji) również odpowiada konsumcji polskiej.

Szczególnie drastyczny charakter posiada import rosyjskiego kleju; przemysł kostny jest jednym z wielu, których powstanie i rozkwit zawdzięcza Rosja polskiej inicjatywie technicznej, polskiej myśli i polskiej pracy. Twórcą przemysłu kostnego w Rosji był wybitny Polak, działacz społeczny i przemysłowiec, ś. p. Stanisław Glezmer, któremu też rosyjski przemysł kostny ma do zawdzięczenia swój rozwój. I oto placówki, stworzone w Rosji przez Polaków, po znacjonalizowaniu z chwilą wprowadzenia regime'u sowieckiego, zalewają rynek polski w niezwykłych warunkach, omówionych wyżej.

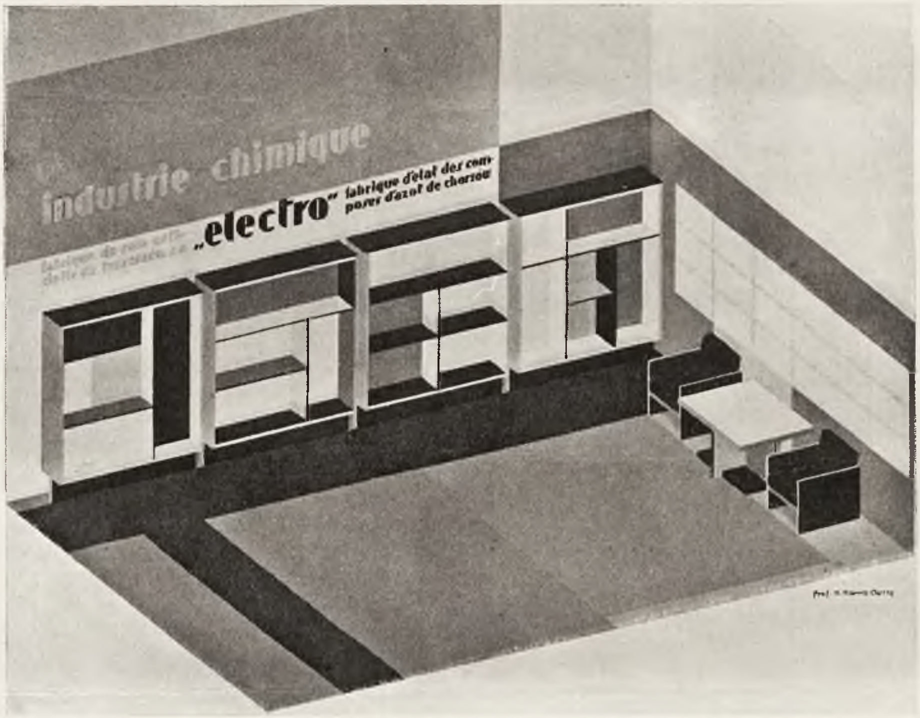
Import obuwia gumowego i linoleum, opartych na surowcach pochodzenia pozarosyjskiego (kauczuk i korek), przedstawia się tem osobliwiej, że ceny sprzedażne towaru rosyjskiego w Polsce są niejednokrotnie niższe od cen surowca importowanego do Rosji, a użytego do wyrobu tych artykułów.

Złośliwy import rosyjski nosi wszelkie cechy ofensywy ekonomicznej, narazie próbnej, niezawodnie jednak planowanej na szeroką skalę.

Podstawowym naszym obowiązkiem jest przełamanie w zarodku tego ataku, co zdaje się być tem łatwiejsze, że posiadamy w rezerwie nietylko niewątpliwą w efekcie lecz ostateczną broń — zakazy przywozu, ale również możliwość stosowania ceł maksymalnych. Kraj nasz nie posiada z Rosją traktatu handlowego, nie jesteśmy nawet w stadjum rokowań o zawarcie umowy, wydaje się więc nietrudne, przynajmniej pod względem formalnym, kategoryczne przeciwstawienie się zakusom nielojalnego zdobywania rynku polskiego.

WYSTAWA MIĘDZYNARODOWA W LIÉGE

Dn. 3 maja r. b. otwarta będzie w Liége Międzynarodowa Wystawa Przemysłowa, organizowana celem uczczenia setnej rocznicy niepodległości Belgji. W Wystawie tej bierze udział również Polska, wystawiając w specjalnie wzniesionym pawilonie — według projektu arch. J. Müllera. Przemysł chemiczny, zjednoczony w Związku Przemysłu Chemicznego, wydzierżawił w pawilonie polskim powierzchnię 36 mtr.², celem urządzenia reprezentacyjnego stoiska chemicznego. Projekt stoiska, reprodukowany obok, został wykonany przez wskazanego przez Dyrekcję Działu Polskiego artystę, p. H. Czernego. Stoisko składa się w zasadzie z 2-ch części: z wystawy ogólnej, gdzie eksponowane będą wykresy charakteryzujące rozwój polskiego przemysłu chemicznego, oraz z wystaw indywidualnych poszczególnych przedsiębiorstw chemicznych.

Projekt stoiska polskiego przemysłu chemicznego na wystawie w Liège.

Związek Przemysłu Chemicznego zużytkowuje w tym celu znane z Powszechnej Wystawy Krajowej tablice, przystosowane do potrzeb zagranicy i uzupełnione danemi za r. 1929. Wystawy przedsiębiorstw indywidualnych są ilustracją wystawy ogólnej; dotychczas zgłosiły swój udział następujące firmy: Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Zakłady Elektro w Łaziskach Górnych, Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie; prawdopodobny też jest udział Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach oraz Państwowej Wytwórni Prochu i Materjałów Kruszących w Zagożdżonie.

Z PRZEMYSŁU TŁUSZCZOWEGO

Ramowa ustawa żywnościowa przewiduje wydanie specjalnych przepisów, dotyczących poszczególnych dziedzin przemysłu żywnościowego. Uzgadniany też jest tekst ustawy margarynowej, która objąć ma całokształt przepisów w zakresie sztucznych tłuszczów jadalnych. Związek Przemysłu Chemicznego wystąpił w ostatnich dniach z wnioskiem o przepisowe ograniczenie maksymalnej zawartości wolnych kwasów tłuszczowych w roślinnych tłuszczach jadalnych. Ilość ta nie powinna być wyższa od 0,5% i w tym też kierunku idzie ustawodawstwo państw zachodnich, które niekiedy obniża jeszcze wskazaną granicę do 0,3% wolnych kwasów tłuszczowych.

Tymczasem na rynku polskim zjawiają się od czasu do czasu surowe nierafinowane oleje roślinne, przeznaczone do spożycia wewnętrznego, i zawierające 1% a nawet więcej wolnych kwasów tłuszczowych. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że spożycie podobnych olejów wywołuje skomplikowane zaburzenia żołądka i kiszek; dlatego też ustawa margarynowa powinna ograniczyć zawartość wolnych kwasów tłuszczowych. Co więcej, Departament Zdrowia, tak zazwyczaj żywo reagujący na wszelakie choćby pozorne zamachy na zdrowie konsumenta, powinienby już teraz wprowadzić właściwe zarządzenia, regulujące zawartość wolnych kwasów tłuszczowych w olejach roślinnych, przeznaczonych do spożycia.

Wydanie podobnych przepisów leży też w najżywotniejszym interesie naszego przemysłu rafineryjnego; rynek polski zalany jest bowiem taniemi surowemi olejami roślinnemi, które — ze szkodą olejów rafinowanych — nabywa i konsumuje uboższa ludność, niszcząc zdrowie wprowadzeniem do organizmu nadmiernej ilości wolnych kwasów tłuszczowych.

PRZEGLĄD LITERATURY BIEŻĄCEJ

Księgarnia „Trzaska, Evert & Michalski", Warszawa, Krak. Przedm. 13, Gmach Hotelu Europejskiego, nadsyła nam spis ostatnio wyda-

nych książek z dziedziny chemji i technologji chemicznej:

Michel Rudolf. Gastechnische Rechentafel. 2 Aufl. (8 S. mit 1. Taf). (Umschlagt). nn Mk. 2.20.

Lüth Fridrich. Die Feuchtigheit in technischen Gasen Tl. 1. (Rechnungsgrundlagen. 9 S. mit Fig. Mk. 1.35.

Kali-Kalender. Bearb. von C. Hermann. Mit vielen Tab. Jg. 5. 1930. (VI, VIII, 64, 174,9). Lw. nn. Mk. 5.20.

Kleinlogel Adolf. Einflusse auf Beton. Die chemisch. mechan. u. sonst. Einflüsse von Luft, Wässern Säuren... auf Zement, Mörtel, Beton u. Eisenbeton, sowie d. Massnahmen zur Verringerg u. Verhütg dieser Einflusse. (S. 481 — 560, VIII S. mit Abb). Lfg. 6 Bog 31 — 35 u. Titelbog. Jede Lfg. Mk. 6.00.

Gummi-Kalender. Jahrbuch d. Kautschuk-Industrie. Hrsg. von Ernst Hauser u. K. Maier. (VIII, 373, 54 S. mit Abb). 1. Taf). Lw. Mk. 5.80.

Hanemann, Heinrich und *Artur Schildkötter.* Beitrag zur Kenntnis des Systems Schwefel-Eisen-Kohlenstoff. (9 S. mit Abb). Gr. E, Nr. 96. Mk. 1.35.

Chemie und Technologie der Seifen und Waschmittel. In 2 Aufl. bearb. von H. Bertsch. Hrsg. von Hans Heller. Mit 1. Taf. u. 175 Abb. (XIX, 752 S.) = Ubbelohde Handbuch d. Chemie u. Technologie d. Oele u. Fette. Bd. 3. Abt. 2. Hldr. Mk. 75.—.

Gebr. Hartmann, Chemische Fabrik Halle-Ammendorf. Druckfarbenfabriken in Ammendorf bei Halle, Saale. (6 S. mit AAb). nn. Mk. 2—.

Vom Wasser. Ein Jahr. f. Wasserchemie u. Wasserreinigungstechnik. Bd 3. 1929. Mit 20 Tab u. 101 Abbim Text u. auf Taf. (282 S.) Pp. Mk. 21.—.

Neumann, Ber. . Die Salzglasur, ihre Bildung und Fehler auf Grund mikroskopischer Untersuchungen. Institut f. chem. Technologie d. Techn. Hochschuhle Breslau. (55 S. mit Abb). (Umschlagt). Mk. 2.—.

Spencer G. A Handbook for Cane Sugar Manufactures and their Chemists. £.—. 30.—.

Stamberger P. The Colloid Chemistry of Rubber. pp. 80. £ —. 6 —.

KRONIKA

Otrzymujemy zawiadomienie o powołaniu do życia Związku Kupców i Przemysłowców Polskich w Mandżurji (Harbin-China, Glucha St. 24). Związek ten grupuje wszystkich osiadłych w Mandżurji kupców i przemysłowców, obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, i ma na celu zarówno reprezentowanie interesów członków Związku, jak informowanie przemysłu polskiego o potrzebach miejscowego rynku.

Firma „Braziltrad Limitada S. A." w Rio de Janeiro, Rua 1-o de Março, 51-2-o And. zawiadamia, że zorganizowała sekcję polską, której zadaniem jest prowadzenie interesów importowych i eksportowych między Polską i Brazylją. Oferty na eksport towarów polskich do Brazylji powinny być kalkulowane cif Rio de Janeiro lub cif Santos, gdyby zaś były obliczane fob Gdynia lub fob Hamburg — wówczas należałoby też podać koszta przewozu do Brazylji.

Pan Inż. Z. Leppert porusza w „Gazecie Malarskiej" sprawę clenia oleju drzewnego, wskazując niedogodności dla przemysłu lakierniczego, wynikające z rozmaitej taryfikacji tego oleju — zależnie od zawartości wolnych kwasów tłuszczowych.

Jak wiadomo, sprawa powyższa została rozstrzygnięta w myśl postulatów przemysłu lakierniczego w nowej taryfie celnej, gdzie olej drzewny stanowi odrębną pozycję. Natomiast obecna taryfa celna, z wyraźną szkodą dla przemysłu lakierniczego, nie wyodrębnia oleju drzewnego, lecz cli go jako „oddzielne niewymienione oleje roślinne", według poz. 117 p. 7a lub p. 7b Ten stan rzeczy domaga się uregulowania — w myśl słusznych postulatów fabryk lakierów i clenia oleju drzewnego, niezależnie od ilości wolnych kwasów tłuszczowych.

Palestyńsko-Polska Izba Handlowa i Przemysłowa w Tel - Aviv donosi, że założony został Palestyńsko-Polski Bank dla emigrantów z Polski z kapitałem zakładowym 10.000 funtów. Jednym z zasadniczych celów Banku jest ułatwienie handlu między Polską i Palestyną, przez udzielanie kredytów i t. p. na towary i produkty importowane z Polski.

Normalna produkcja siarczanu amonu w Państwowej Fabryce Związków Azotowych w Mościcach pod Tarnowem wynosi 40 tonn na dobę— nie zaś 240 tonn, jak to — wskutek błędu zecerskiego — podano w Nr. 3 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego".

NOWE ROZPORZĄDZENIA

* W Dz. Ust. Nr. 5 z dn. 3 lutego r. b. ukazało się pod poz. 57 Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 20 stycznia 1930 o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku.

Rozporządzenie to przewiduje bardzo szczegółowo rodzaje barwników, jakie mogą być używane do barwienia artykułów żywności, naczyń i aparatów używanych do artykułów żywności; wskazuje też barwniki, jakiemi mogą być barwione środki kosmetyczne oraz przeznaczone dla dzieci zabawki, obrazki, farby i wyroby kauczukowe. Omawia wreszcie barwienie tkanin odzieżowych, tapet, sztucznych liści, kwiatów, świeczek, farb do malowania wnętrz i t. d.

Rozporządzenie wchodzi w życie dn. 3 sierpnia 1930, zaś w zakresie przepisów o barwieniu naczyń — dn. 3 lutego 1931.

* W Dz. Ust. Nr. 7 z dn. 11 lutego 1930 ukazało się pod poz. 57 Rozporządzenie Ministra Skarbu w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

Rozporządzenie to obniża cenę jednorazowego paszportu zagranicznego do zł. 100, pozostawiając bez zmiany ceny paszportów, uprawniających do wyjazdu zagranicę w celach przemysłowych i handlowych.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 25 lutego r. b.

E C H A

* Przed paru dniami zostało zawarte porozumienie pomiędzy wszystkiemi polskiemi fabrykami gumowemi, produkującemi obuwie gumowe i kalosze. Zorganizowano Sp. z ogr. odp. pod nazwą „Centrogum", Wspólnota Interesów Fabryk Obuwia Gumowego w Polsce. Zarządcami Spółki są pp. Inż. Edmund Trepka i Henryk Senior.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	560 zł.
Alkohol metylowy techniczny	230 „
„ „ czysty 99%	330 „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,80 „
„ granulowany za 1 kg % N_2	2,— „
Azotan amonu	103,60 „
Benzen handlow 90%	90,50 „
„ czysty	105 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20 „
Chlorek cynku (ług 50%)	55 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	900 „
„ „pro narcosi"	1.800 „
Fenol czysty	300 „
Formalina 30%	250 „
Fosfory rachowskie surowe	3,50—4 „
Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 „
„ techniczna	175 „
Karbid	75—80 „
Karbolineum	45 „
Klej kostny	285 „
Klej skórny	400 „
Krezol	140 „
Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110 zł
Kwas mrówkowy 85%	241 „
„ siarkowy 60° Bé	7,74 „
„ solny bez arsenu	14 „
„ octowy techn. 30%	110 „
Mączka fosforytowa rachowska 16,5% P_2O_5	7,20 —8,25 „
„ kostna odklejona 30% P_2O_5	20 „
Naftalen surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	68 „
Octan sodu	160 „
„ ołowiu	260 „
Oleina zwierzęca destylat	300 „
„ „ saponifikat	290 „
Oleum 20%	20,85 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 „
Smoła preparowana	19,95 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62%	70 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16 „
Stearyna	300 „
Superfosfat 16%	13,76— 15,20 „
Toluen czysty	120 „
Żelatyna techn.	450 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Aparatura laboratoryjna i przemysłowa:
CENTRALA DOSTAW APARATURY DLA LABORATORJÓW I PRZEMYSŁU, Warszawa, Żoliborz, ul. Łączności, tel. 509-76, 538-42.

Barwniki i półprodukty organiczne:
Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE", Zgierz, tel. Łódź 21-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 108-09, informacje 204-49 i 56-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Błękity Millori i paryski:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa. Czackiego 14. tel. 111-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT", Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 422-30 do 422-35.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 160-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU". Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Zakłady „ELEKTRO" Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Ług sodowy odpadkowy:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75 39.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN" Warszawa, Daniłowiczowska 16 tel. Centrala-Spiess

Potaż żrący:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa Wilcza 9a, tel. 75-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ" Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazocyjanki sodowy i pota[illegible]:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzn[illegible] 12.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14 Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10